

Nr 629

Av herrar **Senander** och **Johansson** i Stockholm, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 159, angående avgångsåldern för befattningshavare underkastade SPA-reglementet m. m.*

I propositionen föreslås att de enligt SPA-reglementet gällande fixa pensionsåldrarna skall ersättas med ett system med pensioneringsperioder motsvarande det som gäller i fråga om civila statstjänstemän. Detta innebär, att den som nu har rätt och *skyldighet* att avgå ur tjänst vid 60 års ålder kan, om han så önskar, få kvarstå i tjänst ytterligare tre år, den som skall avgå vid 63 år i två år och den som skall avgå vid 65 år i ett år. Dessutom föreslås ytterligare en pensioneringsperiod för de särskilda fall, där det anses erforderligt att pensioneringsperioden har en annan omfattning i tiden än någon av de reguljära perioderna.

Under SPA-reglementet lyder ett icke obetydligt antal befattningshavare inom undervisningsväsendet, hälso- och sjukvården, socialvården, polisväsendet, jordbruket med binäringar, kyrkoväsendet, sjömanshusen samt viss teater- och orkesterverksamhet.

Inom undervisningsväsendet äger reglementet tillämpning å övningslärare vid folkskolor och högre kommunala skolor, lärare vid den statsunderstödda yrkesundervisningen (centrala verkstadsskolor, yrkesskolor, handelsgymnasier m. fl.), lärare vid folkhögskolor, lärare vid den lägre lantbruksundervisningen (lantbruksskolor, lantmannaskolor, lantushållsskolor m. fl.), lärare vid privatläroverk samt lärare och andra befattningshavare vid socialinstituten och vissa enskilda högskolor (Stockholms högskola och handelshögskolan i Göteborg).

Inom hälso- och sjukvården kan särskilt nämnas sjuksköterskor, barnmorskor och överläkare vid den av landsting och städer utanför landsting bedrivna sjukhusvården samt befattningshavare i allmänhet vid vanförestalter, kustsanatorier m. fl. Bland större grupper märkes här vidare den öppna vårdens distriktssköterskor och distriktsbarnmorskor samt den inom folktandvården sysselsatta läkar- och sköterskepersonalen.

Socialvårdens huvudgrupper utgöres av föreståndarinnor vid ålderdomshem och barnhem, befattningshavare i allmänhet vid erkända alkoholistanstalter samt hemvårdarinnor.

Inom polisväsendet omfattar pensioneringen i huvudsak de å den egentliga landsbygden sysselsatta polismännen.

Beträffande övriga verksamhetsområden kan här slutligen nämnas befattningshavare vid vissa jordbruket närstående organ såsom Sveriges utsädesförning och Svenska kontrollanstalten för mejeriprodukter och ägg, besiktnings-

veterinärer vid kontrollslakterier, vissa befattningshavare vid centrala kyrkliga organ för diakoniverksamhet, sjömansvård och missionsverksamhet ävensom vissa kyrkomusiker (organister och biträdande kyrkomusiker).

Dessa befattningshavare skall nu enligt förslaget ges möjlighet att kvarstå i tjänst utöver de nu gällande avgångsåldrarna på samma sätt som fallet är med de civila statstjänstemännen. Som bekant infördes systemet för de sistnämnda under starkt motstånd från stora delar av de berörda befattningshavarna. Även ledningarna för statstjänstemännens organisationer var ytterst tveksamma. Endast inför utsikten att eljest få en allmän höjning av pensionsåldrarna gav de sitt bifall. Under de tre och ett halvt år som förgått sedan systemet började tillämpas har oviljan mot systemet ytterligare ökat. Särskilt den yngre statspersonalen, som genom de överårigas kvarstående i tjänst får sina befordringsmöjligheter starkt beskurna, har kraftigt reagerat mot det samma. Givetvis återverkar detta ofördelaktigt på verkens rekryteringsförhållanden. Kvarhållandet i tjänst av de äldre befattningshavarna inverkar självfallet också menligt på säkerhet och god service från statsverkens sida.

Den kommunistiska riksdagsgruppen bekämpade systemet med pensioneringsperioder redan vid dettas tillkomst. Vid flera tillfällen har vi även motionerat om dess slopande och en återgång till förut gällande fasta pensionsåldrar. Förslaget om systemets utvidgning till att omfatta även den personal som sorterar under SPA-reglementet är vi därför självfallet motståndare till. Vår linje är alltjämt, att hela systemet bör avskrivas i stället för att utvidgas.

Av de remissinstanser som hörts i frågan har flera viktiga sådana avstyrkt eller ställt sig tveksamma. 1951 års pensionsutredning har direkt avstyrkt förslaget. Styrelsen för Svenska landskommunernas förbund har ävenledes avstyrkt varjämte styrelsen för Svenska stadsförbundet och svenska pensionsanstalt anfört betänkligheter mot att systemet nu införes på SPA-området. Även statskontoret har uttalat tvekan.

Med hänyn härtill får vi hemställa,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 159.

Stockholm den 20 april 1955

Knut Senander

Gustav Johansson